

SZ7BK_SOPS

Sociální psychologie

Sobota 1.10. 2011 - 13:00-17:20

Sobota 10.12.2011 - 8:00-9:20

Pátek 4.11.2011 - 16:00-17:20

Pátek 2.12.2011 - 14:30-16:30

Pátek 16.12.2011 -14:30--16:30

Vyučující

Mgr. Ing. Irena Ocetková

ocetkova@ped.muni.cz

Katedra psychologie, Poříčí 31, 1. patro

Základní literatura

Řezáč, Jaroslav. *Sociální psychologie. 1.*
vyd. Brno: PAIDO, 1998. 268 s. ISBN 80-85931-48-6.

Kohoutek, Rudolf. *Základy sociální psychologie.*
Brno, 2004 215 s. ISBN nepřiděleno.

***Kohoutek, Rudolf. Základy sociální
psychologie. (str. 41 – 55)***

Sociální skupiny

Člověk:

- není izolovanou bytostí, je v neustálém kontaktu s jinými lidmi a se skupinami lidí
- Prostřednictvím jiných lidí je intencionálně (záměrně) a funkcionálně (nezáměrně) utvářen a měněn.

Vlivy sociálního prostředí mají důležitou úlohu při utváření osobnosti

Každý člověk je do značné míry závislý na mikrostrukturách, na řadě menších prostředí, více či méně organizovaných a dynamických, ve kterých se právě pohybuje = sociální (společenské) skupiny

Za „skupinu“ se v sociální psychologii považují už dvě osoby, pokud mají určitý počet sounáležitostí.

Každá „skupina“ má svou charakteristickou skupinovou dynamiku, která tvoří univerzální skupinový fenomén.

Každý člověk je

na jedné straně **konkrétní a jedinečnou osobností** určité konstituce, rasy a určitého pohlaví

a na straně druhé je také „**vizitkou**“ **určitého sociálního prostředí**, které ho dosud formovalo (určité skupiny) a to rodiny, sousedství, vesnice, resp. města, školy, pracoviště, státu apod.

Klasifikace společenských skupin

Společenská skupina

Je **celek dvou nebo více osob, které jsou ve vzájemných, více či méně vymezených a soudržných, formálních nebo neformálních vztazích a interakcích.**

Má **vlastní systém pojmů, hodnot cílů a norem**, regulujících chování jednotlivých členů.

Příkladem skupiny:

- Rodina
- Manželé bez dětí (= tzv. manželská diáda).
- Školní třída
- Zájmový kroužek
- Pracovní skupina
- Politická strana
- Národ
- Apod.

Každá skupina

má své **charakteristické sociálně
psychologické klima
či atmosféru.**

Dělení skupin

I.

a) Členská (vlastní) skupina je skupina, do které člověk už patří. Užívá v souvislosti s ní výrazu MY.

b) Nečlenská (cizí) skupina je skupina, jejímž členem se člověk nepovažuje být, necítí s příslušnou skupinou nic společného, užívá v souvislosti s ní výrazu ONI.

Favorizování, nadřazování vlastní skupiny a odmítání cizích skupin je označováno jako **etnocentrismus**.

II. Podle exkluzivity dělíme skupiny na

- a) otevřené
- b) uzavřené

III. Podle způsobu pozbyvání členství

- a) zrušitelné či
 - b) nezrušitelné
- z obou stran či z jedné

IV.

a) Formální skupiny

- jsou sestaveny za určitými cíli
- jejich organizační struktura je dána (např. vojenský útvar, pracovní skupina apod.)
- osoby ve formálních skupinách jsou spjaty neosobním funkčním pojátkem (např. velitel a podřízený)

Důležitou formální skupinou je **politická strana**

b) Neformální skupiny

- vznikají spontánně
- mezi členy jsou osobní funkční pojítka, poměrně pevné citové vztahy (např. parta kamarádů).

V. Podle velikosti

a) Malé skupiny (mikroskupiny)

- kontakt tváří v tvář
- jsou poměrně trvalé
- mají značnou intenzitu vzájemných vztahů (např. rodina)
- menší skupiny (20 – 40 lidí) jsou v průměru soudržnější než velké skupiny.
- mezi malé skupiny patří tzv. lokální skupiny (obyvatelé z jednoho domu a sousedství), mají např. nepřímou socializační a ochrannou funkci pro děti (sousedé je mohou chránit před nebezpečím) i ceremoniální funkce.

b) Velké skupiny (makroskupiny)

- existuje zde určité **kolektivní vědomí** a **veřejné mínění**.
- členové už všichni spolu nemusí a ani nemohou být v kontaktu „tváří v tvář“
- jsou spjati vzájemnými cíli, normami, zákony (např. stát)

Určitým mezistupněm mezi velkými a malými skupinami jsou **c) střední skupiny** např. organizace, podniky, závody.

VI. Podle vzniku

a) Prvotní (primární)- např. rodina

- člověk se zde ocitá bez vlastního rozhodnutí

a) Druhotné (Sekundární) – např. školní
třída

- členem se člověk stává zpravidla později a to z
vlastního rozhodnutí nebo rozhodnutím
oprávněné osoby (anebo instituce)

V obou typech skupin člověk někdy prožívá deindividuaci své osoby. Je to částečná nebo úplná ztráta pocitu vlastní individuality, sebeuvědomění. Bývá v souvislosti s pocitem anonymity ve skupině.

Hedonický rys

= míra citového uspokojení, které členství ve skupině členům přináší.

Členy skupin třídíme v pracovních skupinách např. na:

1. **Formální vedoucí** (mistr, předák)
2. **Neformální vedoucí** („vůdce mínění“)
3. **Konformista** (souhlasí s formálním vedoucím)
4. **Kritik** (je relativně izolován i v neformální struktuře skupiny)

Z hlediska osobní moci lze rozlišit:

1. **Vůdce** (dominující osoba)
2. **Pomocníka** (aktivní osoba)
3. **Souputníka** (závislá osoba)
4. **Pasivního jedince**
5. **Člověka v periferní roli**

Gordon Allport (1887 – 1967)

- Formuloval tzv. **nominalistickou tezi**, že skutečnou základnou pro sociologii (a tím i sociální psychologii) může být jedině jednotlivec a jeho projevy. Skupiny považuje za „umělé“ jednotky společnosti.